

3. Quimbayo C. V. (2021). The Regulation of Initial Coin Offerings, Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. Отримано з Strathprints: <https://strathprints.strath.ac.uk/75972/>

4. EUROPEAN COMMISSION. (2019). Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020PC0593>

**Шамота Олександр Володимирович,**

*аспірант кафедри цивільного права*

*Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Питання гендерної рівності актуальні у всьому світі, так як вона є неподільним аспектом прав людини та цінностей будь-якої демократичної держави.

Для забезпечення рівня розвитку країни на міжнародному рівні, Україна визнала гендерну рівність у якості важливого пріоритету, прийнявши зобов'язання на законодавчому рівні, надавши рівні можливості жінкам разом з чоловіками в усіх сферах життя.

На сьогодні, коли починаючи з 24 лютого 2022 року війська РФ розпочали повномасштабне вторгнення на територію України, та окупували Донецьку, Луганську, Херсонську, частину Запорізької області, а також АРК, та на всій території України введено в дію воєнний стан [1], збільшились випадки сексуального насильства над жінками з боку військовослужбовців РФ, катування, побиття, та вбивства. Найрезонанснішими випадками вчинення військових злочинів з боку країни агресора у містах Буча, Ірпінь, Куп'янськ та багатьох інших містах України.

Тим самим, зазначені військові злочини порушили права жінок на життя та безпеку. І нажаль, обстріли цивільних будинків та інфраструктури, катування, вбивства та статеві злочини проти жінок, стало частиною сьогодення в Україні.

За загальним визначенням терміном «гендер» позначаються специфічні ролі, відносини, особистісні риси, установки, стиль поведінки та життєві цінності, які суспільство приписує чоловікам та жін-

кам. Водночас, «гендер» означає штучно встановлені відмінності між чоловіками та жінками на відміну від терміну «стать», який позначає біологічні відмінності між особинами чоловічої та жіночої статі [4]. Гендерні ролі відрізняються значною різноманітністю, як у різних культурах, так і всередині однієї культури і можуть змінюватися з часом. «Гендер» позначає не просто чоловіків та жінок, а й стосунки між ними.

Військові дії країни агресора – рф на території України сприймаються чоловіками та жінками по-різному. Серед жертв вторгнення рф велику кількість становлять мало захищені верства населення, зокрема жінки та діти. З початку військових дій рф на території України, які почались ще у 2014 році, та повномасштабного вторгнення військових формувань рф у 2022 року, у зв'язку із небезпекою для життя та здоров'я, а також у зв'язку із пошкодженням цивільної інфраструктури та цивільних будинків, більшість українців, серед яких великий відсоток жінок та дітей, втративши все (як основні засоби для існування, так і можливість забезпечення своїх прав на освіту, працю, здоров'я), були вимушені залишити місця свого мешкання та евакуюватись у більш безпечні місця. Зазначену категорію українців визначили терміном «внутрішньо переміщені особи» [2]. Крім цього, непоодинокі випадки примусового переселення українців з тимчасово-окупованих територій на територію рф, що значно ускладнило належне забезпечення безпеки зазначених осіб з боку Українського уряду. Відносно «примусово переселених» осіб, зокрема жінок, з боку країни агресора часто вчиняються протиправні дії, такі-як насильство, приниження, сексуальне домагання, неналежне забезпечення добробуту та здоров'я, залучення до важкої та неоплачуваної праці, проявлення відкритої дискримінації за національним походженням, обмеження свободи пересування тощо [6].

ООН неодноразово, починаючи з 2014 року і у 2022 році включно, проводили дослідження впливу військової агресії та військових дій на жінок та дітей. За результатами такого дослідження, відповідні комісії ООН виявили взаємозв'язок між територіальною близькістю до лінії фронту, місця ведення активних бойових дій, військової присутності та між підвищеним ризиком сексуального та інших форм насильства відносно українців, зокрема жінок та дітей [5].

Насправді жінки відіграють декілька ролей під час війни, стаючи головами домогосподарств, беручи на себе більше обов'язків, за-

ймаючись волонтерською діяльністю, освоюючи нові навички для здійснення внеску у захист та відновлення місцевих громад, а також сприяючи відновленню та розбудові миру.

Військова реформа проведена в Україні полягає у перегляді концепції безпеки та у модернізації сил і структур оборони відповідно до потреб держави та її громадян у сфері безпеки. У ході вирішення цього завдання наша держава дотримується принципів демократії, таких як репрезентативність, підзвітність та прозорість. За результатами було схвалено Державну стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року [3].

Таким чином, вищевикладене дає можливість дійти до наступних висновків:

Повномасштабне вторгнення військових формувань РФ на територію України, постійне ведення бойових дій, призвело до того, що велика кількість населення України, в тому числі й жінки втратили почуття безпеки, перебувають під постійною загрозою життю та здоров'ю, психологічним тиском, а також ризиком вчинення насилля, зокрема сексуального та гендерного з боку військових країни агресора.

Насильство, як сексуальне так і гендерне, загострюється в районах ведення бойових дій та на тимчасово окупованих територіях України, і ускладнює доступ постраждалих жінок, дітей та інших громадян до юридичних, психосоціальних та правоохоронних послуг.

Разом з тим, ситуація щодо забезпечення безпеки жінок в місцях ведення бойових дій, на тимчасово окупованих територіях та великої концентрації військових, ускладнюється відсутністю належного зв'язку, доступу до інформаційних джерел, що не дає змогу своєчасно повідомити про правопорушення, злочини, пов'язані із гендерним та сексуальним насильством відносно жінок, та вжиття відповідних заходів щодо припинення таких правопорушень і злочинів, поновлення і захисту прав, інтересів та безпеки жінок.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>
4. Посібник для державних службовців щодо інструментів впровадження гендерного підходу: Посібник / Бабак М. М., Гаращенко С. В., Зайцева О. В. Київ, 2021. 80 с.
5. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Київ 2022. 277 с.
6. OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine. Daily Report 54/2022 issued on 7 March 2022. URL: [https://www.osce.org/files/2022-03-07%20Daily%20Report\\_ENG.pdf?itok=89323](https://www.osce.org/files/2022-03-07%20Daily%20Report_ENG.pdf?itok=89323)

**Андрущак Наталія Олексіївна,**

*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**Науковий керівник:** *к.ю.н., доцент кафедри цивільного права  
Мінченко Д. А.*

### **ДОГОВІРНЕ ПРАВО ПІД ЧАС ВІЙНИ**

На сьогоднішній день, у разі часткової або повної неможливості виконувати зобов'язання за договором, Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) передбачає підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання (стаття 617). Для їх застосування необхідно, щоб особа довела, що порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Як зазначається в Законі України «Про торгово-промислові палати в Україні» [1] та в офіційному листі Торгово-промислової палати України від 28.02.2022 року [2], військова агресія російської федерації проти України, що стала підставою введення воєнного стану 24 лютого 2022 року, є випадком непереборної сили, тобто форс-мажором.

Однак для того, щоб сторона у зобов'язанні могла посилаватися на форс-мажор як підставу для звільнення від відповідальності, вона має довести, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили, в тому числі причинно-наслідковий зв'язок.

Перш за все, необхідно зазначити, що історично українське законодавство оперує поняттям «непереборна сила», а не «форс-мажор».